

Hanna ZWARA

*Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu,
Wydział Filologiczny*

Piętno epoki oświecenia. Nuda w kontekście warunków bycia oświeconym na przykładzie literatury polskiej XVIII wieku

Celem prezentacji jest przedstawienie nudy jako jednej z najbardziej bolesnych dolegliwości czasów oświecenia oraz wykazanie, że jej późniejsze objawy swój pierwowzór mają właśnie w tej epoce. Proponowane jest myślenie o nudzie w kategoriach wielopłaszczyznowych. Jest to bowiem nie tylko choroba duszy utożsamiana z nostalgią i bezgranicznym smutkiem, ale również efekt abominacyjnego lenistwa i zbytku wyższych warstw społecznych. Biorąc pod uwagę wieloaspektowość pojęcia, w prezentacji uwzględnione zostają również objawy strachu i próby ucieczki przed beczynnością. Przykłady nudy, jej przeżywania i postrzegania zaczerpnięte zostały z życia i twórczości osiemnastowiecznych pisarzy - Jana Potockiego, Ignacego Kraszewskiego, Michała Dymitra Krajewskiego. Na podstawie analizy i interpretacji takich dzieł jak "Woyciech Zdarzyński, życie i przypadki swoje opisujący", "Rękopis znaleziony w Saragossie", "Podróż" wyciągane zostają wnioski dotyczące warunków postrzegania i uznawania w XVIII wieku pewnych postaci za "oświecone". Najważniejszym argumentem pozwalającym na przynależność do grona osób cenionych i szanowanych okazało się niedoświadczanie nudy oraz bycie dalekim od „mantykania”, „czczy” i „nużności”.